

Sangria

4. Sayı - Sonbahar 2025

İÇİNDEKİLER

Önsöz 4

Baharın mı Son'u Yoksa Sonbaharım Mısın? - Ebrar Kılıç 5

Merlin'in Sakalı Aşkına: Tarihte Kral Arthur Efsanesi - Serra Çetinkaya 7

Yaprak Dökümü - Ferhunde Karakteri Üzerine Bir İnceleme - Selda Balta 10

Ankara ve Çevresel Psikoloji - Bahar Kaya 13

Binbir Gece'nin Hülyası - Efe Küçüker 18

Marigold - Nazlı Vayni 20

geyikli küpeler - blu hotel - Mustafa Y. Yıldız 22

Kağıt Gemi - Zezé'nin Yüreği - Seda Erdem 23

Sanırdım Ki Okyanuslar Bizim İçin Yaratılmış - Feyzanur Tekiner 24

Türk Mitolojisi - Bi' Quiz - Feyzanur Tekiner 28

Çadılar Bayramı İçin Korku Filmi Önerileri - Hatice Darı 30

Fotoğraflar - İlber Taşabatlı 32

Fotoğraflar - Doğa Kılınç 34

Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Atatürk ve Sanatın İnşası - Ekin Taşbilek 35

Sade ve Şık: 2025 Sonbaharı - Hatice Darı 38

Evden Yemek Getirme Alışkanlığı: Doyuruculuk, Zevk ve Ergonomi - Bahar Kaya 40

Tavsiyeler 43

Teşekkürler 44

Önsöz

Biz, “Sangria” dergisini genç sanatçıların kendilerini ifade etmeleri için bir platform oluşturmak amacıyla kurduk. Sanatın her alanından bahseden, yeni sanatçılara kulak veren, en önemlisi tamamıyla özgün ve bağımsız bu dergiyi yetenekli ekibimiz sayesinde bir araya getirdik. Henüz çok yeni ve sayıca küçük bir ekibiz ama her birimizin söyleyecekleri vardı, biz de herkese birkaç sayfa ayırmaya çalıştık. Yazarlarımızdan, çizerlerimize, “Sangria” ekibinin her bir üyesine sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz, siz olmasaydınız içi boş birkaç sayfadan ibaret olurduk.

Dergimizin dördüncü sayısı “Sangria Sonbahar 2025” ile sizlerle geçirdiğimiz koca bir seneyi noktalıyoruz. Bu geçtiğimiz bir sene boyunca onlarca genç sanatçının eserlerini paylaşmaları için bir platform oluşturmaktan ve bu eserleri sanatseverler ile buluşturmaktan büyük mutluluk duyduk. Umuyoruz ki daha nice seneler Sangria Dergi ekibi ve okuyucularını beklemektedir. Bu sayımızda ise; sizleri her zamanki gibi ilgi çekici makaleler, ilham verici şiirler, estetik fotoğraflar ve çok daha fazlası bekliyor. Keyifli okumalar diliyor ve sizi biricik dergimiz ile baş başa bırakıyoruz.

Bahar Kaya & Hatice Darı

Baharın mı Son'u Yoksa Sonbaharım Mısın?

Ebrar Kılıç

“Alice Harikalar Diyarı”ndan ayrılmış;
yaz sonlanmış, macera bitmişti. Bir hız
trenindeymiş gibi yaratımın coşkusu ve
sancısını eşit hissedencesine
tüketilmiş tüm duygular.

Ağustos eylülü

kovalamış da eylül

yaka paça dışarı atmış
sanki ağustos. Eylül gelince

böceklerin sesi kısılmış,

çiçekler bir bir dökülmüş, özlem

artmış. Simülasyon tamircileri işini bu

sefer zamanında yapmış

olmalı ki mevsim

şartları rayına oturdu.

Yaşamın bir garip rüya

olduğunu kabul ettikten

sonra ve de kulaklıkta hep

aynı şarkının çalamayacağını

kavradıktan sonra sonbaharların

hüznüyle ve tatlılığıyla

bardaklarımı doldurmasına izin

verdim.

Söze Alice ile başlayıp onu unutacağımı
sanmayın lütfen. Alice'in yaz boyunca
yer altından kazıdığı düşleri hayata
geçirmesi için toprağa ekim yapma vakti-
nin geldiği mevsim sonbahar. Sizler neler

biriktirdiniz bu yazdan? Maceraların
ve boşluğun; sıcaklığın, bunalmanın ve
neşenin mevsiminden ne kaldı elinizde?

Ağustos böcekleri ve karıncaların
ayrıştığı masalların aksine sakalar, bül-
büller ve kargalar sırlarını sonbaha-

ra taşımaya devam ediyor. Sen hangi tür
bir taşıyıcısın bir önceki kendinden son-
raki kendine?

Elimde sıcak bir şarap yanımda tarçınlı
bir mumla gün batımından günün son
baharından sesleniyorum şimdi. Bir
bitişin her zaman bir başka başlangıç
olduğunu ve doğumların ölümlerin bir
parçası olduğunu yeryüzünü izleyerek
öğreniyorum. Dünyanın sonsuz bir la-
boratuvar olduğunu hayal ettiğinde her
yerin bir öğrenme alanı
olduğunu görmeyi Alice
öğretiyor bize.

Sonbaharın gelişikle ve
toprağın hareketlen-

mesiyle artan böcekleri hayal
edelim. Bir meşe ağacı

düşlüyorum şimdi.

*Druid*lerin kutsal varlığı,

sonsuzluk ve kalıcılığın

kadim sembolü.

Neden insanlar meşeyi

kalıcılıkla özdeşleştirdiler

acaba? İçimde bir meşe

doğurmaya çalışıyorum şimdi

anlamak için. Meşe pala-

mutlarının yarılmasından

ve içinden çıkan pelitlerin toprağa

dönüşünü, adım adım kökle-

nişini ve belki bir gün yine bir

palamut çıkar umuduyla doğuma de-

vam ediyorum. Kökler ve palamutların

karşılıklı dansı. Çocukların ve annele-

rinin, babalarının; gelenekle ve geleceğin

karşılıklı mücadelesi gibi.

Geçiciliğin sarhoş edici etkisini pa-

lamutların çoğalmasından ve kimi zaman

bir toprakta tekrar meşe olmayı bekleme-

sinden anlıyorum. Kimileri-

ninse hiçbir zaman yuva bulamayışını

zamansızlıklarını, evrilemeyişlerini ve

boşluğa kayıp gidişlerini
görüyorum sanki bir
adım ötede.

Kalıcılığın ve geçiciliğin ikili dünyasında mevsimlerin oluşmasını bir anlama sığdırmaya çalışıyorum. İnsanların kalıcılığı kutsamasının ve geçiciliği yermesinin ardında yatan korkuları madde ve manevi güçlerin bitmeyen tartışmasını gösteriyor adeta. Hiçbir zaman bitmeyecek bir savaşın tanıklığında sonbaharı sevecek, yaza elveda diyecek ve ikisinin arasında bir kutlama yemeği yapacak olsaydım içine bir pancar, havuç bir patates koyardım. Biraz tuz, biraz su ve biraz da kırmızı şarap sirkesi koyardım. Yazın sıcaklığını hoş özlemleri hatırlatmasını dilerdim sonra.

Sonbaharın karanlık yüzüne doğru, kışın başlangıcına doğru yola çıkarken bir hem merhaba hem de bir veda yemeği olurdu bu çorba. Bir tatlı sonbahar masalı başlasın o zaman diyerek noktalıyorum yazıyı. Umarım kalbinizde bir yere oturur.

MERLIN'IN SAKALI AŞKINA: TARİHTE KRAL ARTHUR EFSANESİ

SERRA ÇETINKAYA

Aramızda *Harry Potter* efsanesiyle büyümüş 2000'ler çocukları vardır. Hepimiz en az bir kez olsun Arthur Weasley'nin ağzından "Merlin'in Sakalı!" şaşırma ifadesini duymuşuzdur. Eğer daha da şanslıysanız BBC'nin efsanevi *Merlin* dizisini izlemiştinizdir. Peki popüler kültürde uzunca bir süredir yerini koruyan, birçok filme ve diziye hem konu hem ilham olmuş Merlin ve nihayetinde Kral Arthur kimdir? Gelin tarihine birlikte bakalım.

Kral Arthur sıklıkla edebiyatta, sinemada karşımıza çıkan bir figür olmasına karşın kendisinin kim olduğu hakkında net bir bilgiye sahip değiliz. Bazı kaynaklara göre Saksonların istilaları döneminde Britonların koruyucusu olmuş efsanevi kralken, bazı kaynaklara göre tek eliyle 900 kişiyi öldürmüş yetenekli bir asker, komutandır. Kimi tarihçilere göre tarih sahnesinde yer almış gerçek bir karakterken, kimisine göre sadece dilden dile anlatılmış bir mitolojik figürdür. Bu iddiaların hangisi doğru olursa olsun 21. yüzyılda hala fazlasıyla insanların ilgisini çeken bir hikayedir. Tarihsel olarak baktığımızda, Kral Arthur 5. veya 6. yüzyıllarda yaşamış bir figürdür. İsmine ilk olarak aynı yüzyıllarda Kelt halk şiirlerinde karşılaşırız. Kendisi ve yuvarlak masa şövalyeleri Galler'de 11. yüzyıldan önce yeterince meşhurdur ancak bu efsanenin Avrupa'ya yayılışı Monmouthlu Geoffrey'nin 1136 yılında yazdığı *Historia "Regum Britanniae"* ile olmuştur. Bu sebepten dolayı Monmouthlu Geoffrey Kral Arthur efsanesinin babası olarak kabul edilir. Bir diğer çok önemli kaynak ise Sir Thomas Malory'nin "*Le Morte d'Arthur*" (Arthur'un Ölümü) adlı eseridir. Bu eserler Arthur efsanesinin genişlemesine, Kral Arthur'un karakter gelişimine, hikayeye efsanevi ve mitolojik motifler katılmasına öncü olmuştur.

Özetle Kral Arthur efsanesinden bahsedecek olursak; Kral Uther Pendragon, Merlin'in büyüyle Igrain'e eşi dük Garlois olarak görünmüş ve Igraine, Arthur'a hamile kalmıştır. Arthur doğduğunda Sör Ector'a

Merlin tarafından büyütölmek için verilmiştir. Uther'ın ölümlünden sonra Merlin, İngiltere'nin meşru hükümdarı tarafından çıkarılacak olan sihirli bir kılıcı bir taşla saptamıştır, birçok şövalye kılıcı çıkarmayı denese de başarılı olamamıştır. Arthur ise denediğinde başarılı olmuş ve kılıcı çıkarmıştır, tabii ki bunların hepsi Merlin tarafından planlanmıştır. Arthur bu olaydan sonra kral olmuştur. Bir gün Arthur kılıcı bir şövalyeye kaldırdığında kılıç kırılmıştır. Bu olaydan sonra Arthur gölün etrafında yürürken gölün içindeki bir elin, bir kılıç yükselttiğini görmüştür. Bu kılıcı ona veren kişi *Lady of the Lake* yani Göl Leydisi'dir, verdiği kılıç ise Arrthur'un meşhur Excalibur'udur. Arthur Saksonları yenmiş ve İrlandalılar ile savaşta olan İskoçya kralına yardım etmiştir. Bu olaydan sonra kralın kızı Guinevere ile evlenmiştir. Merlin bu evliliğe çok sıcak bakmamıştır çünkü Arthur'un şövalyelerinden olan Lancelot ve Guinevere arasındaki aşkı biliyordur. Hikayenin sonunda Arthur bir savaşta yeğeni, bazı kaynaklara göre ise gayri meşru oğlu Mordred tarafından ölümcül bir darbe almıştır. Arthur Avalon'a götürölmüş, Excalibur'u ise göle atılmıştır.

Kral Arthur hikayesine bağı birçok motif ortaya çıkmıştır. Bunlardan belki de en ünlüsü Kutsal Kase arayışıdır. Hikayeye göre Arthur Avalon'a götüröldükten sonra onun yuvarlak masa şövalyeleri Kutsal Kaseyi aramaya koyulmuştur. Kase farklı versiyonlarda farklı anlamlar kazanmıştır. Galce'de bir kazanken, Fransız versiyonunda bir tabaktır, yukarıda bahsettiğimiz Arthur efsanesinde önemli bir kaynak sayılan Sir Thomas Malory'nin "Le Morte d'Arthur"unda ise Hristiyanlık motifleriyle süslenmiş ve İsa'nın Son Akşam Yemeğı'nde kullandığı kaseye dönüşmüştür.

Kral Arthur efsanesinin mirası çok büyüktür. Hemen hemen İngiliz mitolojisine ilgisi olan olmayan herkes bu hikayeyi duymuştur. Yuvarlak Masa Şövalyeleri, Excalibur, Kutsal Kase gibi motifler hayatımızda yer edinmiştir. Günümüzde hala popülerliğini koruyan bu mitolojik hikaye dizilerden filme, animelerden çizgi filmlere ve sayısız kitaplara ilham olmaya devam etmektedir. Yazıma birkaç film önerisinde bulunarak son vermek istiyorum:

Monty Python and the Holy Grail (1975), bu film Kutsal Kaseyi ararken Arthur ve şövalyelerinin başından geçenleri konu ediniyor.

The Spaceman and King Arthur (1979), bir astronotun zamanda yolculuk yaparken Kral Arthur zamanına gelmesini konu edinen ilginç bir eser.

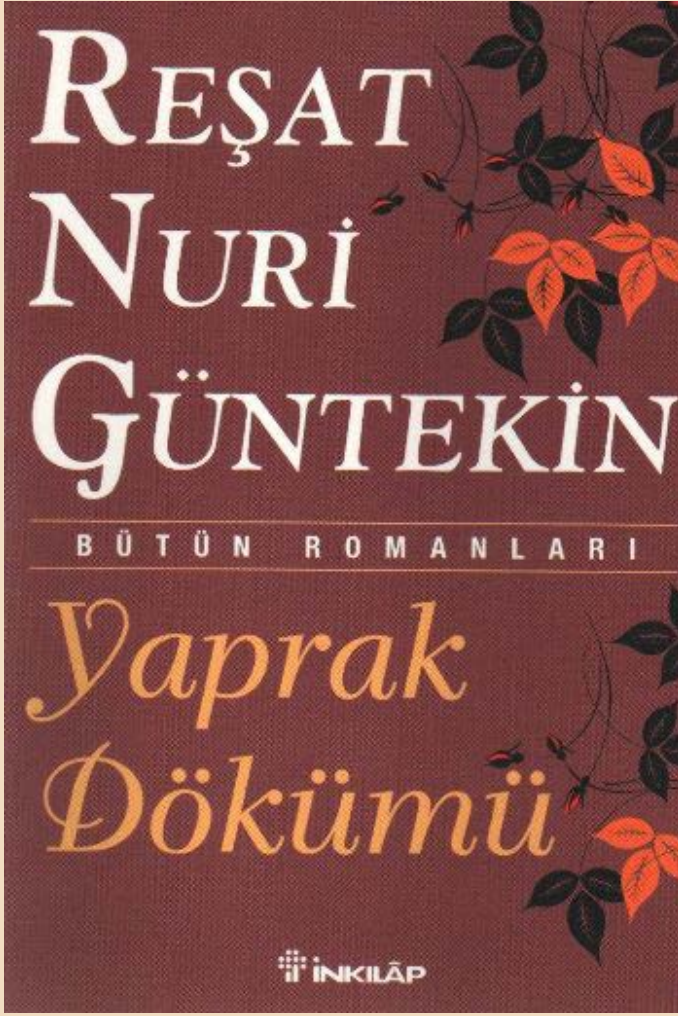
The Sword in the Stone (1963), 63 yapımı bu eser Arthur'un hikayesini çizgi dizi olarak ele alıyor.

Anime severler için: *Fate/Zero* (2011). Bu eser Kutsal Kase savaşını konu ediniyor.

Son olarak, eğer aramızda izlemeyenler varsa BBC'nin 2008 yapımı *Merlin*'ini kalpten öneriyorum.

Sevgiyle ve büyüyle kalın!

Yaprak Dökümü - Ferhunde Karakteri Üzerine Bir İnceleme

Selda Balta

Türk toplumu olarak geçmişten bugüne kalıplaşmış değer yargılarına sahibiz. Hayat koşuşturmacasında bu yargıların bazen farkında olmayabiliyoruz ama bunu en net Türk aile yapılarını işleyen dizilerde görüyoruz. Özellikle televizyon kültürünün daha yaygın olduğu 2000'lerde aile temalı diziler çok revaçtaydı. Bunun en popüler örneklerinden biri ise herkesin bildiği, kimisinin kitabını kimisinin de dizisini izlediği "Yaprak Dökümü" eseridir. *Yaprak Dökümü*'nde geleneksel, kalıplaşmış yargıları izleyici çok net bir şekilde gözlemleyebiliyor. Karakterlerin birçoğu için saf kötü ya da saf iyi demek çok zor. Bu yönüyle

gerçek hayatı iyi yansıttığını düşünüyorum. Bu arada kalan gri karakterlerden örnek vermek gerekirse "Ferhunde" karakteri çok doğru bir seçim olacaktır. Çünkü Ferhunde ve Ferhunde'ye olan bakış açısı toplumun kadınlara bakışını da bize anlatır. Ferhunde karakteri diziye mutsuz bir evliliği olan kadın rolüyle girer. Aileye girişi ise evin oğlu Şevket karakteriyle yaşadığı aşkla başlar. Ferhunde yetimhanede büyümüş bir karakterdir ve kendini sürekli her durumda güvence altına almaya çalışır. Şevket'in babası Ali Rıza karakteri emekli kaymakamdır ve bu sebeple hem Şevket'in ona olan yaklaşımından hem de ailenin saygınlığından etkilenir ve kocasından boşanarak Şevket ile evlenir. Ali Rıza, oğluna Ferhunde'yi yakıştırmaz çünkü Ferhunde hem daha önceden evlenmiş hem de Şevket ile aldatma yoluyla beraber olmuştur, ancak bu evliliği kabul etmek zorunda kalır. Aldatma olayı ailede Ferhunde'nin tek başına yaptığı bir şeymiş gibi görülür. Ferhunde'nin oğullarını kandırdığını düşünürler. Ferhunde başlarda aileye kendini sevdirmeye çalışır ancak aile tarafından kabullenilmez ve zamanla hırs ile dolmaya başlar. Aslında yıllardır hayatında hep bir aile eksikliğini hisset-

mesine rağmen aileye kabul edilmeyişi gün geçtikçe onu hırsla doldurur. Ali Rıza'ya her yanaşmaya çalıştığında Ali Rıza onu iter. Ferhunde'nin eşiyle ayrı eve çıkma isteği bile o evde ayıplanır. Ali Rıza'nın iki tane genç kızı vardır. Ferhunde bir gün Ali Rıza'yla konuşurken empati kurmasını ister ancak Ali Rıza'dan duyduğu tek söz "Herkes ektiğini biçer." olur ve bu konuşmadan sonra Ali Rıza ile aralarında adı konulmayan bir soğuk savaş başlar. Ferhunde'nin ayrı eve çıkma isteği, iyi şartlarda yaşama isteği, evin içinde bir birey gibi hissetme ihtiyacı aile tarafından Ferhunde'yi bencil ve paragöz bir kadın konumuna getirir. Yan komşularının 20 yaşındaki kızı Sedef, kocası Şevket'e aşıktır ve Ferhunde bu durumdan rahatsızlık duyar fakat duyduğu rahatsızlık bile aile tarafından anormal karşılanır ve Ferhunde'ye kızılır. Hatta aile için Ferhunde o kadar sayılmayan bir karakterdir ki şu söz sarf edilir: "Sedef'in masum aşkına Ferhunde'nin gölgesi düştü". Şevket'le Ferhunde evli olduğu halde söylenen sözde sanki durum tam tersi gibi lanse edilir. Ferhunde aileye

karşı bir sürü iyilik yapmaya çalışır veya onlara karşı fikirlerini açıkça belirtir ancak ilk baştaki imajını bir türlü yok edemez. Ailenin aşırı katı ve muhafazakâr yapısına uyum sağlayamaz. Ön yargılara sıkışır, hep aşağı konumda görülür ve hissettirilir. Ailenin başına gelen tüm sorunlar Ferhunde'den bilinir neredeyse. Ferhunde'nin Ali Rıza ile başlayan soğuk savaşında yaptığı kötülükler vardır; bu yüzden gri bir karakterdir, masum bir karakter değildir ancak saf kötü olarak adlandırmak yanlış bir karar olur. Ailenin Ferhunde'ye bakış açısı ve davranışları çok realisttir çünkü Türkiye'de gerçek hayatta da birçok klasik yapıdaki aile böyledir. Dizinin eski izleyicileri ve yeni izleyicileri arasında çok bariz bir görüş farkı vardır. Eski izleyiciler Ferhunde'yi kötü kadın ilan eder, karakteri

anlamaya çalışmaz. Aslında Türkiye gittikçe muhafazakarlaşan bir yapıda olduğu halde yeni izleyicilerin bakış açısı daha modern ve daha az yargılayıcıdır. Bunun sebebini ise artık kadınların sosyal medya ve iletişim ağları sayesinde onlara yaşatılan hayatlardan daha güzeli ve daha iyisi olduğunu fark etmeleridir belki de. Genelde kadın izleyici ağırlıklı olan bu dizinin izleyicilerinde Türkiye tablosundan farklı bir ilerleme görmek toplumdaki muhafazakarlaşmanın erkeklerde daha yoğun mu olduğu sorusunu bize sordurmaktadır. Sadece tek bir diziye bakılarak böyle bir karara varmak elbette doğru değildir lakin yine de kadınların artık birbirini yargılamaktan çok anladığı ve kolladığı bir düşünce yapısını görmek, tüm Türkiye'deki insanlar için aynı temenniye istememizi sağlamaktadır.

Kaynakça

[1] Tükenmez, F. (Yapımcı), & Erbil, M. (Yönetmen). (2006–2010). *Yaprak Dökümü* [Televizyon dizisi]. Türkiye: TMC Film, Kanal D.

"AĞARMIŞ SABAH"
ASLI SALI, 25 TEMMUZ 2024,
FUJIFILM XT-4, FUJINON FX 23MM F/2 R WR

ANKARA VE ÇEVRESEL PSIKOLOJİ

BAHAR KAYA

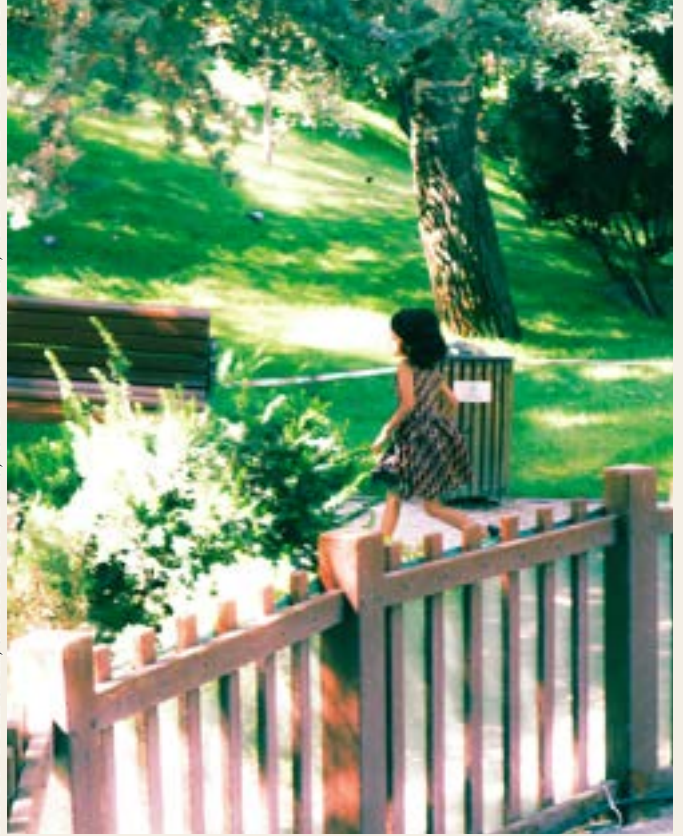
Ankara'ya ilk geldiğimde henüz 14 yaşını doldurmamıştım. *Schengen* vizesi çıkartmak için geldiğim bu şehir o zamanlar bürokratik işlerin halledildiği, sevgili atamızın yatmakta olduğu, meclisin bulunduğu gri ve soğuk bir şehirden ibaretti benim gözümde. Antalya'dan gelmiş bir çocuk olarak soğuk ve monoton bulmuştum burayı. Fakat şehir hakkındaki ilk gözlemim sakinliği ve düzeni üzerineydi. Bu ilk izlenimin üzerinden dört sene geçtikten sonra Hacettepe Üniversitesini kazanıp, hayatıma girmiş en değerli insanlarla tanışacağımı bilmiyordum.

Ankara'ya aşık olmam çok uzun sürmedi. Yetişkinliğe üniversite ile adım atmak, bağımsızlığın tatlı esintisi, yalnızlığın endişe verici ürpertisi derken tam anlamı ile bir birey haline geldiğim bu şehir gözümde bambaşka bir hale büründü. Sıkıcı monotonluk düzen ve güvenliğe dönüştü, soğuk olmasından korktuğum insanlar saygılı ve bir o kadar da sıcacık olduklarını gösterdi, gözümü korkutan kışlar kar-topu savaşları ve sıcak çikolata manasını taşımaya başladı. Bu değişimi arkadaşlıklar edinirken, kalp kırıklıklarıyla boğuşurken, yurttan annemi özlerken, vizelere çalışırken yaşadığım için bunun farkına yakın zamana kadar varmamıştım. Ankara'ya olan beğenimin sadece bana özgü olmadığını anlamam ise o kadar uzun sürmedi.

"Ankara'nın en güzel yanı İstanbul'a dönüşüdür." diyenlere uyuz olan Ankaralıları, sonradan da olsa Ankaralı olmuş biri olarak anlamak kolay. Çünkü Ankara'da yeterince vakit geçirmiş olan herkes, Kızılay'dan Tunalı'ya yürümenin tadını, Ulus'taki müzelerden çıkıp Büyük Tiyatro'daki bir temsil ile tamamlanan akşamları, Kuğulu Park'ta bir bankta otururken şehrin dinginliğini hissetmeyi ya da Bahçeli'de 3. Caddeden girip 7. Caddeden çıkmanın canlılığını hafızasında saklar. Ne zaman konu Ankara'dan açılrsa onlar kimseye fırsat vermeden Ankara'yı en doğru şekilde anlatmaya koyulurlar. Bunun sebebini her zaman merak etmişimdir, fakat il-gim geçtiğimiz günlerde sosyal medyada gördüğüm bir video ile iyice arttı.

"KUĞU" ASLI SALI, 5 AĞUSTOS 2023, CANON IOS M50, CANON EF-M 15-45MM

Instagram'da gördüğüm video Rana Nur Karataş'a ait, kendisi Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde okuyan bir mimarlık öğrencisi olmanın yanı sıra sosyal medyada içerik de üretiyor. Instagram'da karşıma çıkan videosunda Ankaralıların Ankara'ya olan sevgisinin ardında Çevresel Psikolojinin yatabileceğinden bahsediyordu. Kendisinin videosuna şu linkten ulaşabilirsiniz:

<https://www.instagram.com/reel/DMLBxzfNX-Z2/?igsh=eHkweDN3aGwzYXlt>

Gördüğüm bu video merakımı iyice deşince konuyu araştırmaya karar verdim. Karataş'ın da açıklamış olduğu üzere, Çevresel Psikoloji insanların tavırları ve hislerinin bulunduğu ortamın koşullarına göre şekillendiğini savunur. Bu alan, hem çevrenin bireylerin deneyimlerini ve davranışlarını nasıl şekillendirdiğini hem de insanların çevre üzerinde yaptığı değışimleri araştırır. Konuya açıklık getirmek adına Prof. Dr. İpek Gürkaynak'ın şu örneğı incelenebilir.

“... sistemin her düzeyinde, davranışı etkileyecek fiziksel özellikler vardır ve her düzey kendi içinde bir bütün olmakla birlikte, diğer düzeylerle birlikte, sistemin bir parçasıdır. Belli bir odanın fiziksel özelliklerinin o odada bulunan Ali'nin davranışlarına yapacağı etkiyi incelemek isteyebiliriz, ama o oda bir evin, ev bir apartmanın, apartman bir mahallenin, mahalle kentin, kent de bir coğrafî bölgenin parçasıdır. Bu düzeylerin her birinde, Ali'yi etkileyebilecek fiziksel özellikler vardır. Dahası, bu özellikler sistemin her düzeyindeki başka kişileri de etkilemekte ve o kişilerle Ali arasındaki toplumsal ilişkiyi yönlendirmekte, biçimlendirmektedir.”

Bu bilgiler çerçevesinde Ankara'nın birey üzerinde yarattığı psikolojiyi incelemek gerekir. Öncelikle, ülkenin başkenti olması kişide bir tür merkezilik ve denge hissi uyandırır. Anıtkabir ile 1. ve 2. TBMM binaları, ulusal belleğin ve toplumsal birliğin en güçlü sembolleridir; bu yapılar Ankara'nın bireyde aidiyet duygusu yaratmasının başlıca nedenlerindendir.

Şehrin dört bir yanına yayılmış Cumhuriyet dönemi binaları ve müzeler, Milli Mücadele yıllarının izlerini bugüne taşıırken; bakanlıklar ve konsolosluklar, Ankara'nın düzenli, mesafeli ama saygılı yapısının temelini oluşturur. Tüm bu unsurlar, bir Türk vatandaşının Ankara'ya bağlılık duymasını ve şehirde huzur bulmasını sağlayacak güçlü nedenlerdir.

Ulus Meydanı 1930
Müller, Fritz: Zafer Anıtı, 1930.05.04

Ulus Meydanı Günümüz
<https://ankara.ktb.gov.tr/TR-152345/fotograf-galerisi.html>

Ancak Ankara'nın birey üzerindeki etkisi yalnızca tarihsel ya da kurumsal yapılarla sınırlı değildir, iklim de burada belirleyici bir faktördür. Sert karasal iklimi nedeniyle özellikle kış aylarında sert hava koşullarına sahip olan şehir, ilk bakışta olumsuz bir tablo sunsa da görünenin ardında Çevresel Psiko-

loji yine devreye giriyor. Ankara'da uzun ve soğuk kışlar, insanların sosyalleşme biçimlerini belirler. Belki "Ankara'da yapacak hiçbir şey yok" diye belki de insanın ruhunu kesen Ankara ayazından ötürü; Ankara'da hayat, İstanbul'da olduğu gibi sokakta akmaz. İlişkiler çoğunlukla yeme içme etrafında, kapalı mekânlarda ve en samimi şekilde evlerde kurulur. Bu paylaşım biçimi, başta yabancı gelse de zamanla bireyde derin bir aidiyet duygusunun oluşmasına katkıda bulunur.

Çevrenin, yani bu durumda Ankara'nın bireyde yarattığı etki bu örnekler ile aşikar. Peki ya bireyin Ankara'ya etkisi? Katı şartlarına rağmen Ankara'yı seven, ona gönülden bağlanan insanlar şehri nasıl dönüştürüyor? Şu fotoğrafları sosyal medya kullanıp da görmeyen yoktur diye diye düşünüyorum.

Ankara, kolaylıkla despot ve sıkıcı bir bozkır şehrinden ibaret olabilecekken, hem yarattığı aidiyet duygusu hem de insanları birbirine yaklaştırması sayesinde, aslında sakinlerinin sevgisiyle sıcacık bir kimlik kazanıyor. Şehir, insanların şekillendirirken, insanlar da şehri besleyip onun bir parçası hâline geliyor; böylece bir bütün oluşuyor. Ankara'nın gözüktüğünden daha fazlası olduğunu deneyimleyebilmişseniz çok şanslısınız; siz Ankara'yı, Ankara da sizi kucaklamış ve bütünleşmişsiniz demektir. "Ankara'da ne buluyorsunuz ki?" diyenler de umuyorum bu yazıyı okuduktan sonra başkente duyduğumuz sevginin altında yatanları anlayabilirler.

KAYNAKÇA

"Environmental Psychology." Wikipedia: The Free Encyclopedia, Wikimedia Foundation, 14 Sept. 2025, en.wikipedia.org/wiki/Environmental_psychology. Goethe-Institut. Bir Başkentin Oluşumu: Avusturyalı, Alman ve İsviçreli Mimarların İzleri - Yeni Başkente Doğru - Şehir Planlaması. Goethe-Institut, 2025, www.goethe.de/ins/tr/ank/prj/urs/geb/sta/trindex.htm

Çilingir, Dağlar. "Ankara'yı İstanbul'a Tercih Etmek için 5 Neden." Medium, 27 Sept. 2020, [daglarcilingir.medium.com/ankaray%C4%B1-i%C3%A7in-5-neden-e396929226fb](https://medium.com/ankaray%C4%B1-i%C3%A7in-5-neden-e396929226fb).

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Fotoğraf Galerisi. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025, ankara.ktb.gov.tr/TR-152345/fotograf-galerisi.html

FotoAnkara. Ulus Meydanı 1930. FotoAnkara, 2025, www.fotoankara.com/arsiv/ulus-meydani-1930/ "Kar Yağışının Etkili Olduğu Ankara'dan İnsan Manzaraları." Gazete Oksijen, 14 Sept. 2025, [gaze-teoksijen.com/turkiye/kar-yagisinin-etkili-oldugu-ankaradan-insan-manzaralari-169677](https://gazeteoksijen.com/turkiye/kar-yagisinin-etkili-oldugu-ankaradan-insan-manzaralari-169677)

BİNBİR GECE’NİN HÜLYASI

EFE KÜÇÜK

“Geceler karadır gözlerimden dedi Şehrazat. ‘Mahut, sırrı cümle cihanın, yıldızlardan süzülen ziyadır. Gün ise doğan güneşten gayrısı, yüreğimde yanan ateştir’. Şehrazat ki bir hülyadır. Kadife sesi sırlara mukabil, bir çift kelimayı cümle üdebadan âlâdır. Rüzgârın sadası, göğün mavisisi... bir masal olur da salınır durur binbir gece rüyalarda”.

Bu gece ayın eteklerinden tuttum. Göğün göğsüne yasladım başımı. Saçlarımı gecenin karasından desteledim. Sonra aydınlığa meylettim de güneşe fısıldadım. Ruhumu Mitra’nın ahdine hamlettim. Ta ki bir feryat kopuncaya dek göklerden. İşte o vakit damarlarımdan bir riya zerk oluverdi kanıma. Ağır ağır içime işledi. Ve o vakit söndü gönülde yanan mumlar birer birer. O vakit, gözlerim karadır gecelerden. Sırrı aşikâr olmuş gönlümün ve günahlar karardıkça kararmış bizatihi. Böyle nizamı neylesin Âdem? Neylesin ahir ömründe bunca elemi, zehri?

Sonra başımı yine göğe çevirdim. Hayallerimi birer birer topladım bulutlardan. Sonu gelmez mi sanırsın bu masalın? Her şeyin vakti gelir elbet. Her masal bir sona gebedir. Masalın efsunu sonunun sırrında gizlidir. Velez her masal biraz bölük pörçük değil midir? O sebepten bu masalın sonu da iki kelimaya gebedir. Lakin, varılmayan yerden dönülür mü hiç?

Yavaşça doğruldum. Kaderden yorgun düşmüş gönlüm, dünyanın gölgesinde dayandım. Suyundan içtim, ekmeğini yedim. Her gecenin bir sabahı vardır derler, sabırla günün ziyasını bekledim. Bahçemde pare sümbül, pencereden ay ışığı süzüldü. Nihayet hikayemi yazan kalem tükendi de gün doğmak bilmedi. Bitmedi ömürlerce süren gece. Neydi o vakit aydınlığın sırrı?

Gönlümdeki hazanın tutuştu kuru yaprakları ve aydınlandı gök. “Bengi olan azaptır dünyada,” dedi Mitra. Bu ne ıstıraptır? İnsan buna nasıl dayanır? Söndürdüm gönlümdeki ateşi, sığındım gecenin karanlığına. O vakit, geceler aydınlıktır günden. O vakit ben, aydınlığın karanlığına büründüm.

Gel zaman git zaman, bitmek bilmez rüyadan uyandım; gön-

lümü düştüğü çukurdan çekip çıkardım. Bir yıldızın ışığında umut yeşerttim. Ruhun cevherini kaderin sırrıyla yücelttim. Her bir kelamın bedelini misliyle ödedim. Zinhar aldanma! Binbir masal, binbir Âdem, binbir gece... kolay mı sanırsın? Her kelam bir kader, her kader bir bedeldir. Kimi zaman şifa olur, kimi zaman yara. Ben şifa olsun diye cümlelerimi hülyalarla süsledim. Ruhumda yeşerttiğim umudumu da tevazuyla gizledim.

Nihayet yine tuttum ayın eteklerinden. Göğün göğsüne yasladım başımı ve saçlarımı gecenin karasından desteledim. Bu kez aydınlığa meyiletmedim. Gecenin karanlığından bir şarkı besteledim. Yalana tamah etmeden, zevk-ü sefa peşine düşmeden. Elmanın uğruna istikbalimden geçmeden. Gönül yurdunu viran edip, dünyanın gölgesine düşmeden.

Bir zaman geldi, sevda tohumları filizlendi gönlümde. Vaktiyle gitmesini bilemedim. Başımı yasladığım karanlık ruhuma işledi günden güne. Yeşerttiğim umudu O'nun yoluna soldurdum. Gönlümün ateşini son kez yaktım da kazıdım kaderimin derinine. Yanmadan sönmek ne mümkün, yanınca sönmek ne mümkün? Ben yangınımı O'nun hayaliyle söndürdüm. Binbir gece ismini satırlara gizledim de sonsuz eyledim nazarını. Müphem bir gülüş gönlüme diken, varı ruhuma gül oldu. "O ki, hülyanın ta kendisidir. Zira bahçemin yekta gülüdür. Dikeni ellerime batar da gece gündüz kanarım". Gözlerimden süzülen damlalarla suladım, sevdamin toprağında yetiştirdim. Gül soldu da söküp atmaya kıyamadım. Bahçeme O'ndan gayrisini yakıştıramadım. Gecelerce söyledim şarkımı ve gizledim satırlara, sonsuz eyledim nazarını. Bir masaldır ki bitmek bilmedi. Söz tükendi, sevda tükenmedi.

İstikbal odur ki, âdemoğlunun günleri sayılıdır. Ben diyeyim üç gün, siz deyin bir ömür; bir kuşun kanat çırpışına mukabildir. Kimileri can-u dilden geçer de binbir gece döner durur gönlün dehlizlerinde. Neylesin gönül böyle Âdem'i? Zamanı geldi sonun, iki satır karaladım: "Yâr olur mu gönlüme senden gayrı, binbir masal hepsinin sonu aynı. Bir garip beşiktir dünya derler adına. Olunmaz ki yoluna mania, cümle alem ede öyleyse dünyanın varına iktifa": O vakit geceler karadır gözlerimden. Mahut, sırrı cümle cihanın, yıldızlardan süzülen ziyadır. Gün ise doğan güneşten gayrisi, yüreğimde yanan ateştir. Ben ki ayın doğurduğu Şehrazat. Binbir hülyanın ahusu, kalemin kağıda kavuşma arzusu. Bu masalın kaderi meşk ile bir garip gureba, benim sırrım enine boyuna mütalaa.

MARIGOLD

NAZLI VAYNI

Bir gün son kez baktık birbirimize.
O günü saklayıp kurutmak istedim,
En sevdiğin kitabın arasında.
Kurudukça daha kırılgan
Ama daha kalıcı bir çiçek gibi,
Ne tam sarı
Ne de tam turuncu.
İç içe geçmiş,
Güneşe benzeyen yapraklarıyla.
Bir gün görürsen,
Evinin yolunda veya
Rüyanda...
Bil ki aşkımız hala orada.

MARIGOLD VE MEKSİKA'NIN YAS RİTUELI

Bazı çiçekler yalnızca doğaya ait değil, kültürel bir hafızaya da aittir. Onlar, aşkın ve kimi zaman yasın taşıyıcılarıdır. *Marigold* ya da Meksika'da bilinen adıyla *Cempasuchil*, bu çiçeklerden biridir. Rengiyle güneşi, kokusuyla toprağı hatırlatan bu çiçek özellikle Latin Amerika'da ölümle benzersiz bir ilişki kurarak zamana karşı duran bir sembole dönüşmüştür. Meksika'da ölüm, doğrudan kabul edilen hatta kutlanan bir durumdur. Her yıl 1-2 Kasım tarihinde yapılan *Dia de los Muertos*, yani Ölüler Günü bu durumun en önemli temsilcilerinden biridir. Bu gelenekte *marigold* çiçeği, ruhlara yol gösterdiğine inanılan kadim bir araçtır. Marigoldun Latince adı *Tagetes Erecta*, Meksika'ya geldiğimizde *Cempasuchil* adını alır. Bu ad 'yirmi yapraklı çiçek' manasına gelir ve doğrudan çiçeğin çok katmanlı taç yapraklarına atıfta bulunur. Meksika halkına göre *marigold*; parlak rengiyle gözle görülmeyeni gösteren, keskin toprak kokusuyla da ölümü çağrıştıran ve ölümlere yol gösteren bir pusula görevi görür. Ölüler Günü boyunca evler, sokaklar ve mezarlar *marigold* çiçekleriyle süslenir ve bu yolların ölüleri sevdiklerine ulaştıracağına inanılır.

BİR AŞK HİKAYESİ: XOCHITL VE HUITZILIN

*Marigold*un Meksika'daki özel anlamını taşıyan halk hikayesi, Xochitl ve Huitzilin adlarındaki iki genç sevgilinin trajik hikayesidir. Efsaneye göre bu iki genç aşık her gün birlikte dağa tırmanır ve Güneş Tanrısı Tonatiuh'a dua ederdi. Fakat bir gün Huitzilin, savaş çıkınca askere alındı ve ölüm haberi geldi. Bu haberi alan Xochitl, büyük bir yasla tekrar dağa tırmandı ve Tonatiuh'a "Bizi ayırma!" diye dua etti. Bir mucize gerçekleşti ve dua ederken toprağa döktüğü gözyaşlarından bir *marigold*

doğdu. Huitzilin'in ruhuysa bir sineğe dönüştü ve Xochitl'in çiçeklerine kondu. İki aşık bu şekilde sonsuz bir döngüyle yeniden birleşti. Bu mit ile Meksika halkı için ölüm, bir son değil başka bir varoluş biçimi haline geldi.

Farklı coğrafyalarda, farklı hikayelerle tekrar tekrar karşımıza çıkan *marigold*-*dun* en bilinen hikayesi ise *Mary's Gold* hikayesidir. Bu çiçek Bakire Meryem'e ithaf edilir ve bu sebeple dini törenlerde de sıklıkla kullanılır. Ayrıca *marigold* Hindistan'da da Tanrıça Lakshimi'ye adanır ve düğünlerde, festivallerde süsleme olarak yer alır. Yunan mitolojisinde ise Meksika'da olduğu gibi toprağa düşen gözyaşlarından çıkar. Tüm bu anlatılarda ortak olarak *marigold*, gidişi ve bekleyişi temsil eder.

Bir çiçek düşünün ki; ne tam sarı ne de tam turuncu. Güneşe benzeyen yapraklarıyla bir gün yolunu kaybetmiş bir ruha evin yolunu gösteriyor olabilir.

KAYNAKÇA

Herbal Reality. Is Cempasúchil a Medicinal Plant? The Historical, Cultural and Scientific Contexts of Mexican Marigold. Accessed July 26, 2025.

<https://www.herbalreality.com/herbalism/history/is-cempasuchil-a-medicinal-plant-the-historical-cultural-and-scientific-contexts-of-mexican-marigold/>

California State Parks. Día de los Muertos: Symbology and History. PDF handout, 2020. Accessed July 26, 2025.

https://www.parks.ca.gov/pages/663/files/DiaTourHandout_20201211.pdf

geyikli küpeler – blu hotel

Mustafa Y. Yıldız

yaz bitti.
saçlarında yıkandı bunca zaman yüzüm
ve yıldızlar.
yüksek alkolden sayıklayan gözlerimizin
götürdüğü yerde, kumların cenginde;
dalgalarla dövüştürdük kemiklerimizi
biraz daha cesur kanamayı öğretebildiy-
sek
yaralarımıza ne iyi.

dudaklarında biraz vişne lekesi bula-
bilmek için
bakındım meyve tabaklarına
ağaçlarından koparıp sevdim ellerini.
dururken zaman çalarken britpoplar
dansına hayranlık duyunca ben ve venüs
hırçın bir blur parçasına nazire olarak
düşündüm gülüşündeki hafif ısıyı.
çok öpüldüğünde çok inceleyecek dudak-
ların
verebilmek için içindeki tadı.

koyu çayları tanımadığından dilin
portakallara çevirdim ağzını ama kim
bilebilir portakal'ın bir kedi olduğunu ve
senin
kediler kadar yalnız baktığını.
kalelerin ve dizlerinin hiyerarşisinde
kayıp inmişti omzundan sularla ellerim
bakır tenine
el ayak izlerini tarayarak yitti güneşimiz
bir daha tırmanmamak üzere gövdene.

şimdi 'balıklar beni endişelendiriyor'
deyişin
beni tekrar balık kılmaya yetiyor da
acele bir hamle yarım bir cevap oldu sus-
mak buna.
ağustos antik bir topraksa
dokunuşlarının kaybolduğu, söyledikle-
rinin uçtuğu

bir kırılma anıydı falezdeki son duruş.
tenimdeki zaman izlerini yaşamdan
uzaklaştıran
beni biraz daha ışıgın olmaya yaklaştıran
bir can havliydi.

bir fotoğraf gibi ıssız diye tanımladığın
gözlerim
bakıp yutkundular en ıssızına yatakların
sönüp uyudular.
hoşça kalsın saçlarındaki telaş
bu tutamayış etinden fırlayan ateşi.
bilindik bir otel bahçesinde
soğuk bir sabahta ve bilindik ihtiyar
sandalyede bıraktım yalnızlığımı
yani bir sürü şeyi anlatmaktan yoksun
bırakan
geyikli küpelerinin mucizesine.

bildim ama neye yarar bütün ayrılıkları
bildiğim gibi bizi de
 taraflar değişse de değişmiyor aşkların
sonunda bir sulh gibi bulunmak zorunda
sessizlik.
yoksa uslanmaz bu içinize atılmalarım
gözlerimle dalışlarım.
sevdikçe anlıyorum hakikati, en çürük
hücremde değil
ölüm. parmaklarımın iniltisinde, çevrede
ve duyuda.

gözlerine alelacele takıştırılan bir mana
olarak al aşkı
ve aldanma kırılan şeylerime fakat anla
en keskin ucumu görebilmek için bekle.
iskaladım kalbini kalemi eğri tutar elle-
rimle
çarpmak ve çırpınmak hevesim tüken-
di.
diyeceklerim kirpiklerine teğet durdu.
alacağım biçim yarıda kaldı.
bitti yaz aşkım, sonrakiler gibi.
nasıl bulduysan öyle bıraktım işte ken-
dimi.

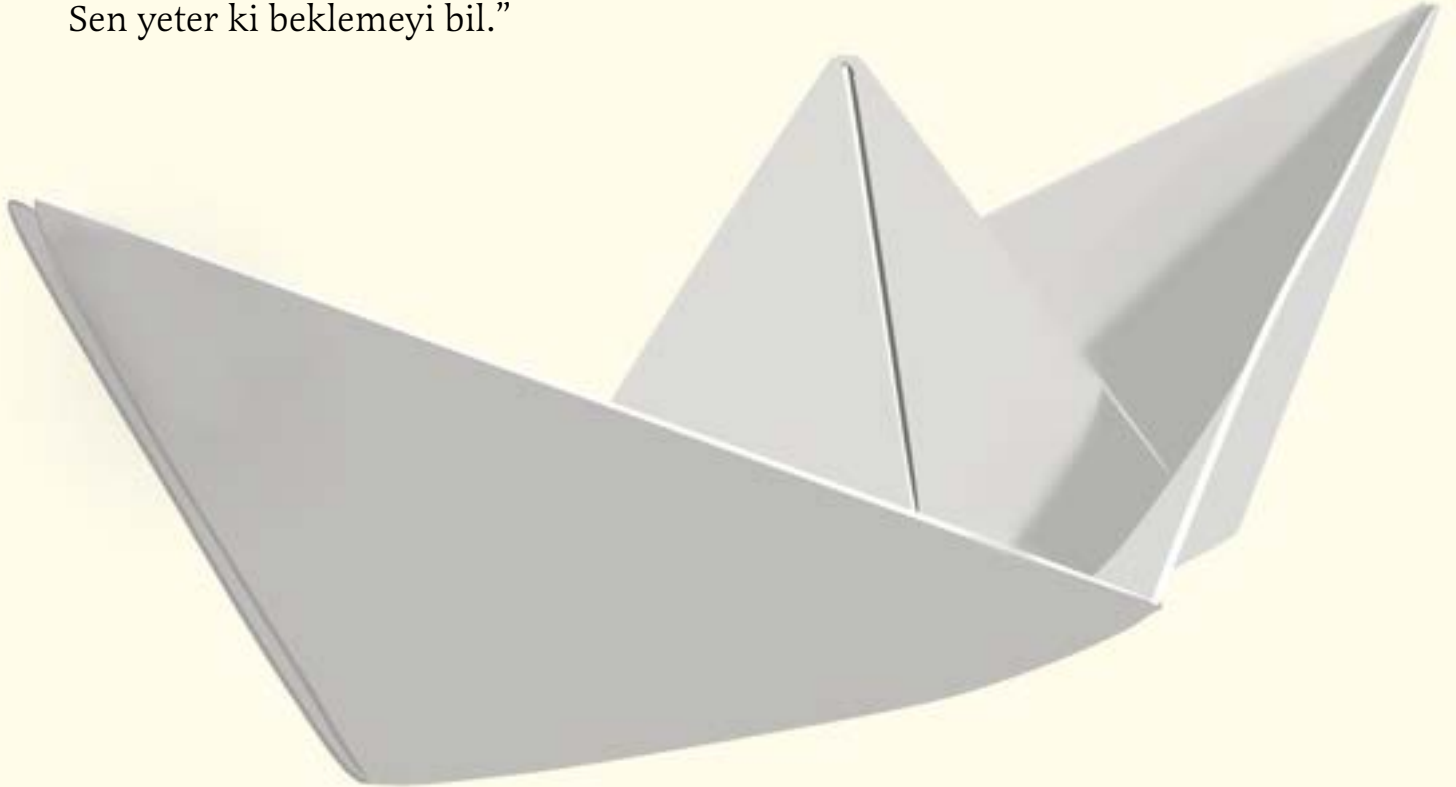
Kağıt Gemi- Zezé'nin Yüreği

Seda Erdem

Babamın okuduğu eski gazeteden,
Kâğıt bir gemi yaptım bugün.
Denize bıraktım usulca,
Ama ne miğferi var,
Ne salması.
Yine de kalbi olabilir mi?
Belki birazcık da ruhu...
İpekten yelkenleri varmış gibi,
Süzülsün istedim maviliklerde.
Deniz öyle gizemli bir kimya,
Kırk dört tane element varmış içinde.
Kırk beşincisi de umut olsun dedim,
O da benden olsun.

Hani ay ışığı değer ya suya,
Sanki bir sır fısıldar deniz bana:
“Yanlış bir bekleyiş bile,
Bazen bir çocuğun kalbinde iz bırakır.”
Ve ekler,
“Bazı hayaller yanlışlıkla çöpe atılır,
Ya da yakılır bir sobada,
Kül olunca bile parlarlar,
Sen yeter ki beklemeyi bil.”

Benim de bir sırrım var,
Şeker portakalına söylediğim sa-
dece.
Bir de yüreğim taşıyor onu.
Küçük bir Zezé kadar hafif,
Ama bir dünya kadar ağır.
Zaman ne uçsuz bucaksızmış,
Evrenden de büyük belki.
Ama çok sevdiğin bir şeyi beklerken,
Küçücük oluveriyor işte.
Ben hâlâ inanıyorum,
Bir gün o gemi geri dönecek.
Belki bir kuş olup, belki de bir yıldız.
Ama dönecek.
Çünkü bazı şeyler,
Çok inatçıdır,
Ve de sabırlı.
Tıpkı benim gibi.
Zezé gibi.

Sanırdım Ki Okyanuslar Bizim İçin Yaratılmış

Feyzanur Tekiner

Dalgali ruhuma kaptanlık yapacak kimsenin olmadığı bir gece, denizler fersah fersah önüme dizildiğinde kuzeyyıldızının gösterdiği ışığa sarılmak zorundaydım bu karanlıktan kaçabilmek için. Aklım, kalbim, zihnim buram buram ölüm kokarken nasıl yaşamamı bekleyebilirdiniz? Öldüm işte, hiçbirinizin ruhu duymadan, sessizce göçüp gittim bu diyardan. Hep bir okyanusun dibinde ölü bulunmak istemiştım, boğularak, damarlarımı okyanusun tuzuyla yakarken, gözlerim kapalı, kalbim duralı saatler oluyor... Zemine gömölüp Pasifik'in altına mezar kazmak... Yıldız yağsın isterdim gökten, Ay ışığı vursun kutsasın parıldayan suları... Ancak bu dünya, kaptanım, dilediğiniz şekilde işlemez hiçbir zaman. Sizi hep şaşırtır, türlü oyunlar oynar arkanızdan, alaşağı eder. Yelkenler fora diye bağırdınız istediğiniz kadar, bir gram rüzgâr yokken havada ne işe yaradı? Bakın, kanlı gömleğinizden kurtulmaya çalışıyorsunuz yanımda. Güverte ceset kokuyor, mürettebat kayıp. Kalkmayın, yaklaşık bir saate uyuyacağız.

Uyuduk. Uyandık. Oysa bir an ufuk çizgisinde beni bekleyen Azrail'i gördüğümü sanmıştım, yanılmışım. Bir tiyatro sahnesindeydim ve her şey bir oyundan ibaretti. Gerçeklik algımı kaybetmişim, öyle ki karşımdaki adamdan zorla alıp parmaklarımın ucunda sıkıca tuttuğum ahşap parçası, bana varlığını hatırlatan tek şeydi. En büyük ganimetim, tek değerli eşyam yıllar sonra bana geri dönmüştü; küçük bir çocuk kadar mutluydu içimde bir yer, bir yerse ölmek için çabalıyordu. Seneler önce, bu kuklayı bir gösteriden çaldığını anlatmıştın heyecanla, kahkahaların ne kadar acı veriyor şimdi bir bilsen... Kaptan kılığında bir korsan kuklası ya da korsan kılığında bir kaptan. Hangisi olduğunu hatırlamıyorum, söylemiştin ama... Yıllar çok fazla şeyin üzerini örttü. Kaptanlık zamanlarımı bitiren darbe beni Çin Okyanusunun açıklarında bir korsan gemisinde yeniden yarattığında ölüm tanrılarıyla tanışmıştım ve artık hatıralarım yalnızca silik puslu gölgelerden ibaretti. Delirdiğimi söylediler, aklımı kaçırmışım; olsun dedim, zaten hiçbir zaman aklım olmamıştı, yakalamak için de bir çabam olmaz. Sonra ayları devirdik, yavaş yavaş benliğimi yitirsem de içimde var ettiğim sen sonsuzdu. Artık birçok şey için çok geçti, belki bir daha parmaklarım saçlarına dokunamayacaktı ancak bu azaptan kurtulmamın da tek yolu buydu. Dost mu düşman mı bilmediğim onlarca insan vardı karşımda, pür dikkat sahnede yıkılmak üzere olan beni izliyorlardı, sen yoktun. Ol isterdim, parçalanışımı kendi gözlerinle gör ve yanaklarına süzülen birkaç damla yaşı armağan et hikâyemin sonuna. Bil isterdim, beni öldüren bir kılıç darbesi, bir bıçak kesigi değildi. Senin yokluğunda kimsesizliğin ortasında kendimi yitirdim ben, derdimi bir tek okyanuslar ve gece göğü kaplayan yıldızlar dinledi. Ay bana masallar anlattı sana dair, ben dinledim korka korka; Ay bir gün çalacaktı seni benden ya da ben Ay'ı çalacaktım gökten.

Güneşin okyanus sularında söndüğü saatlerdeydik, yaralıydım. Pruvasında kaptanıla karşı karşıya kaldığım gemi her zamanki tayfasından mahrumdu. Bir gece yarısı tek başına ağlayan bir kadın kadar mahsun, ağladığı gece kadar karanlıktı. Seyirci yağmalanmayı bekliyordu, ellerindeki her şeyi çalıp çırpacak olmamıza rağmen bunu bir tiyatro zannedecekler ve seslerini çıkarmayacaklardı, alışmışım. Sahne sise bürünmüştü. Gerçek alevlerin duman kokusu doldu burnuma, gemiyi ateşe vermek için çok erkendi. Denizleri geride bırakalı üç yıl oluyordu, seni geride bırakalıysa iki. Kalbimde senin özlemini mi yoksa maviliğine hayran olduğum açık denizlerin özlemini mi taşıyordum emin değildim. Ufuklara doğru yol almak isterdim seninle, engin denizlerde siyah bayraklı bir gemide. Kendi ellerimle yaptığım, üzerine adını kazıdığım güvertede yalnızca ikimiz fırtınalarla boğuşalım isterdim. Ancak... Buradaydım, kırmızı perdelerle çerçevelenmiş bir sahnede iplerimle oynayan birisi birazdan beni öldürecekti.

“Okyanusların çoğu keşfedilmemiştir derler. Ne dersiniz kaptan, var mısınız birlikte aşalım buzuldan dağları?”

“Maalesef, eski dostum.” Kaptanın dudaklarında naif ancak bir o kadar da içler acısı bir tebessüm gördüm. Beni harap halde, elimde ona doğrultulmuş bir kılıçla görmeyi beklememişti. “Hikâyenin sonuna geldin artık.”

Tahtadan yapılmış pruva yer yer kırılmıştı, adım atarken ayağım takıldı. Düşmezdim sandım ancak düştüm. Dizlerimin bağı çözüldü, gözlerim karardı ve üstüme yığılan kalabalığı görmez oldum. Bir korsandım, fırtınaları aşıp göz kırpmadan nicelerini katledebilecek bir korsandım ve bir kaptana yenik düştüm. Öyle bir acizlikti ki koskoca gemide, etrafım sarılmışken ve bayılmamak için direnirken tayfamdan kimse yoktu.

“Bana ait olanı almaya gelmiştim.” Fısıltımı ben bile zor duyuyordum ancak o anlamıştı, gülüşünü korudu. Bir anlığına beni bir tehdit olarak görmediğini düşündüm, bir anlığına belki canımı korurum zannettim ancak mümkün değildi. Ben bile kendi kemiklerimi kendim parçalamak isterken, o nasıl yerinde durabilirdi? Hayattaki tüm savaşları kaybettiğim yerdeydik. Çaresizliği iliklerime kadar hissediyordum. Bir bıçak yarası vardı göğüs kafesimi delip ciğerlerime dalan, nefes aldığım her an yüreğime bir ağrı batıyordu. Birazdan zabıtlardan birisi güvertede cesedimi bulacaktı, el birliğiyle denize atacaklardı ağırlaşmış bedenimi ve her zaman hayalini kurduğum o sona kavuşacaktım. Gücüm kalmadı artık, karşıma çıksan ve bir bıçak da sen saplasan kalbimin tam orta yerine; bende kalan son parçanı da öldürsen öylece... Çünkü ben seni kusacağım denizlere, biliyorum. Bu sahnede her bir repliğimden seni kustuğum gibi; her bir zerremden sen dökülecek, kanımla ve gözyaşımınla seni fısıldayacağım okyanus sularına.

“Bir kadın sevdim...” diye başladı konuşmaya, geminin on yıllık kaptanı karşımda bir çocuk gibi ağlıyordu çünkü parmaklarımla sımsıkı tuttuğum kuklanın anlamını

çok iyi biliyordu. “Kendi ellerinle mahvettiğin bir kadını sevdim.” Seyirci nefesini tutmuştu, kritik bir sahneydi fakat hiçbir yüreğimdeki ağırlığı bilmiyordu. “Al-dığın nefeslerin ne kadarını hak ettin bu zamana kadar?” Sesi hınç doluydu, öfke doluydu, intikam doluydu. Bir an ne söyleyeceğimi unuttum, nerede olduğumu, kim olduğumu. Önümde bir kâğıt, omzumdan tavana uzanan ipler, bir de boynumdan... Tepkisizce bana bakan insanların arasında yalnızca bir çift göz, bana anımsamak dahi istemediğim her şeyi hatırlatmaya yetti. Sana baktım, seni gördüm. Kalabalığın arasında Ay gibi, Güneş gibi parlayan o yüzünü...

Ayağa kalktım. Cinayete kurban gitmiş ruhum, kana bulanmış yüzlerce insanın arasında bembeyaz elbisesiyle seni gördü ve hayat ağacının dalları ciğerlerimi delip soluk borumdan yükseldi, nefes oldu içimde, sen oldu. Diz kapaklarımı kesip alsalar dahi düşemezdim o an, çökemezdim ıslak zemine çünkü irislerimde senin yansımanı var etmek kadar yüce bir şey yoktu ve ben bu yüceliğe bu saygısızlığı layık göremezdim. Ancak o kadar yorgundum ki belki de bininci kez ölmek istedim. Canım için çırpınışlarım o kadar değersiz geldi ki an gözüme, meğer sakın sakın azalmışım yıllardır, meğer tükenmişim hiç fark etmeden, hayatta bile değilmişim meğer. Çoktan vefat etmiş seyirci de bunu isterdi elbette, beni ayakta kan ağlarken görmektense sessiz sedasız soğuk bir mezar taşını izlemeyi tercih ederlerdi. Bir adamın yıkılışını izlemektense çiçeklerle bezenmiş bir mezarı izlemek daha cazip olmalıydı. Yine de trajik bir sahneydi izledikleri, ömürlerini trajik sahneleri yaşayarak geçirmemişler gibi bir de izlerken ağladılar bizim için. Arkamda mürettebatın yarısı ölü, gemi paramparça, kaptan yıkılmamak için zor duruyor, beni öldürmeden ölmemeye kararlı ancak kurtuluşu yok, bu son onun da sonu.

Tebessüm ettim sana bakarak, tuhaf bir donukluk vardı içimde. Buz dağlarına şiir yazan bir şair varmış, aşkını dağlara haykırırmış. Ruhum buz dağlarıyla doldu, sevgilim ve şairim yok artık, şiirlerim küle döndü. Ben de yandım, yakıldım; oysa tenime değen tek sıcaklık senin tenin olmalıydı. Yüreğimde biriktirdiğim buzullar alevlere boğuldu, okyanuslarıma kül yağdı sen yokken. Bu ışık bizi nereye götürecektir?

Kuklayı tutan parmaklarımdan kan damlıyordu, yüzümde korkunç bir ifade vardı ve hayatımın sonuna geldiğimi biliyordum. Seni son bir kez görmekse tek mutluluk kaynağımdı. Yaşamım boyunca bu anı düşlemiştim, bir gece yarısı dünyanın yegâne uydusunun eşliğinde okyanus sularına karışıp gitmek... Vazgeçmeliydim belki de, zamanı gelmişti. Bir yanımsa aşık olduğum gemime çıplak ayaklarıyla basıp bir bebek gibi ağlamak ve ufka yol almak istiyordu. Artık bir hiçten ibaret olmak ağır geldi omuzlarıma, sahte iplerle sahte tahtalara çivilenmiş omuzlarıma... Kendi irademle yapabileceğim son şey bırakıp gitmek olacaktı. Öyle de yaptım. Savaşmayı bıraktım, mücadele etmeyi bıraktım. Kaptanıma döndüm son bir kez, kendi kanıyla boğulmak üzereydi. Gemi demir tııyordu açıkta, aynı benim gibi o da kimsesizdi. Bedenimi pruvadan aşağıya, dalgalara bıraktım. Sakince değil, sertçe düştüm ve su beni ana kucağı gibi sardığında da yüzeye çıkmak için herhangi bir çaba gösterme-

dim. Uzun zaman sonra evime dönmüş ve o hoş sıcaklığı yüreğimde hissetmiş gibiydim, gülüşümü korudum ve ciğerlerime dolan suya aldırış etmedim, gözlerimin önünde senin yüzün, avucumda artık bir korsan olduğuna emin olduğum o kukla ve yüzgeç gibi suyun içinde süzülen ipler... Battıkça battım, dibe indikçe indim. Bilincim yavaş yavaş kapanırken dibe saplanmış eski bir kayık gözüme çarptı, her yeri kırılmış olsa da tahta yığınının bir zamanlar bir kayık olduğu aşıkardı. Hikâyesinin sonu güzel yazılmıştı, iyi bir hayatım olmasa da iyi bir ölümüm olacağı için sevindim. Kendimi zorla kayığın üzerine attım ve orada usul usul sonsuz uykuma daldım, bir saat sonra uyanmayacağım ve tüm azaplarımdan bertaraf olacağım huzurlu bir uykuya...

Ömrü boyunca dilediği tek şey, bir okyanusun dibinde gömülü olmaktı. Ölümü tam da istediği yerde, tam da istediği şekilde kucakladı. Eski bir kayık mezarı oldu, dalgalar toprak gibi örttü üstünü, mezar taşı okyanuslar. Bir korsan kuklasının boyundan bir ip uzanıyordu. Sahne ceset kokuyordu, seyirci kayıptı.

Sahne ceset kokuyor, seyirci kayıp. Kalkmayın, yaklaşık bir saate uyanacağız.

Dipnot: Sanırdım Ki Dünya Öyle Bir Yer'in üzerinden uzun bir zaman geçti, dünyanın pek de öyle bir yer olmadığını görebilmek için bir önceki sayımızdaki yazıya göz atabilirsiniz.

Türk Mitolojisi – Bi' Quiz

Feyzanur Tekiner

Türklerin tarih öncesine veya Türk prehistoryasına yönelik çalışmalar her ne kadar az olsa da bir Türk mitolojisinden bahsetmemiz için fazlasıyla yeterli kaynaklara sahibiz. Mitolojimizin yaratılış coğrafyası için net bir konum olmasa dahi kabul edilen bölgeler arasında “Altay dağları, Tanrı dağları – Kuzeybatı Asya sahası, İrtiş-Urallar arası, Altay-Kırgız bozkırları arası, Baykal gölünün güneybatısı, Altayların doğusu...” gibi yerler mevcut. Kültürümüz, mitolojimiz ve toplumumuzun değerleriyle harmanlanıp bugünlere gelmiş bir birikim aslına bakarsanız. Toplayıcı-Avcı, Avcı-Çoban ve Çoban-Tarımcı gibi üç dönemde incelenen Türk mitolojisi; Ağaç Kültü, Tanrılar, Tanrıçalar, Kamlık ve Şamanizm, Yaratılış Destanları, Ruhlar ve çok daha fazlası ile zengin köklere sahip.

Bu yalnızca 13 soruluk bir Quiz, doğru ve yanlışlarla ilgili açıklamalar, mitolojimiz ile ilgili bilgiler ve daha fazlası için dergimizin kış sayısında görüşmek üzere...

SORULAR

1) Yakut Türkleri arasında aynı isimle bilinen metinde, yaratılmış ilk insan kimdir?

- A) Xagdan Buuray Toyon
- B) Çaaday Bollox
- C) Er Soğotoh
- D) Mohol Toyon

Cevap: C

2) Katanov'un tespitine göre ağaç kültü zamanlarında kamlar öldükleri zaman cesetlerine ne yapılır?

- A) Büyük bir ağacın altında toprağa gömülür
- B) Yakılır
- C) Ağacın içi oyulup içine yerleştirilir

D) Eşyalarıyla birlikte bir açıklığa gömülür

Cevap: C

3) Altay-Yenisey'den derlenen metinlere göre Türklerin ilk türediği ata kimdir?

- A) Kayın Ağacı
- B) Ülgen
- C) Umay
- D) Toprak Ana

Cevap: B

4) Türk mitolojisi kökeninde anaerkil midir ataerkil midir?

- A) Anaerkil
- B) Ataerkil

Cevap: A

5) Aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

- A) Kamlık/Şamanlık olgusunu kadınlar başlatıp geliştirmiştir
- B) Erkekler kamlık yapamaz
- C) Uygurlarda kam sözcüğü din adamı anlamında kullanılır
- D) “Şaman” sözcüğüne ilk olarak Orhun kitabelerinde rastlanmıştır.

Cevap: A

6) Kamın cüppesine Altay Türkleri hangi ismi takmıştır?

- A) Kumu
- B) Oyun Tangaha
- C) Yölgö
- D) Manyak

Cevap: D

7) Bozkurttan önce Türklerin sembolik hayvanı neydi?

- A) Koç
- B) Ayı
- C) Kaplan
- D) Kartal

Cevap: B

8) Ülgen'in kızlarına ne ad verilir?

- A) Karşıtlar
- B) Ak Kızlar
- C) Gök Kızlar
- D) Dokuzlar

Cevap: B

9) Ülgen'in yardımcı ruhlarından olan Yayık'ın görevi nedir?

- A) Doğayı korur
- B) Şimşekleri oluşturur
- C) Denizleri yönetir

D) İnsanlar ve Ülgen arasında aracılık yapar

Cevap: D

10) Bazı kamlara göre ve Kuzey Batı Moğolistan'da yaşayan Soyutlara göre en büyük tanrı Kayrakandır ve 3 oğlu vardır. Aşağıdakilerden hangisi Kayrakan'ın oğullarından birisi değildir?

- A) Erlik
- B) Ülgen
- C) Kızağan
- D) Mergen

Cevap: A

11) Göğün dokuzuncu katında yaşayan, kırmızı renk simgeli savaş tanrımız kimdir?

- A) Mergen Tengere
- B) Utkuçı
- C) Karlık
- D) Kızagan Tengere

Cevap: D

12) Hayvanların doğal koruyucuları olan ormann ruhunun adı nedir?

- A) Tayga Eezi
- B) Kün Kübey Xotun
- C) Kün Ene
- D) Karlık

Cevap: A

13) Hangisi Türk mitolojisinin ortaya çıktığı coğrafi mekânların içinde yer almaz?

- A) Tanrı Dağları
- B) Altay-Kırgız bozkırları
- C) Baykal gölünün kuzeyi
- D) İrtiş-Urallar arası

Cevap: C

Cadılar Bayramı İçin Korku Filmi Önerileri

Hatice Darı

Sonbaharın gelişiyle beraber dünya çapında en sevilen bayramlardan biri olan Cadılar Bayramı da yaklaştı. Cadılar Bayramı, Keltlerdeki *Samhain*'e dayanır ve iki festivalde de ruhların dünyaya döndüğü inancı hakim olduğundan, bu festivallerin ana teması korku unsurlarıdır. Böyle bir bayramda tabii ki korku filmleri izlemek sıkça tercih edilen bir aktivite olduğundan, bu sayımızda Cadılar Bayramı'nda izleyebileceğiniz korku filmlerinden bahsetmek istedik. Yalnız bu korku filmlerinin hepsinin ana teması doğa ve doğanın karanlık tarafının insanlarda yarattığı korku, zira Cadılar Bayramı da Samhain de özünde insanların kendilerini dışarıdan gelen bilinmeyen korkulara karşı koruma biçimleriydi.

İlk önce bu kategorideki en bilinen filmlerden biriyle başlayalım: *The Blair Witch Project* (1999). Bu film, bir arkadaş grubunun doğanın bilinmeyenine olan ilgisi sonucu çıktıkları bir belgesel çekme yolculuğunda başlarına gelenleri anlatıyor. Bu tür filmlere hakim olmak için kesinlikle izlenmesi gereken bir yapıt.

Bir diğer popüler filmimiz ise bir A24 yapımı olan *Midsommar* (2019). Oldukça popüler bir korku filmi olan *Midsommar*'da İsveç'in ücra köşelerinde doğanın içinde pagan kültürünü yaşatmaya çalışan bir grup insan ve bu insanların aşırıya kaçan inançları nedeniyle burayı ziyarete gelenlerin başına gelenler anlatılıyor. *Gory* görsellere sahip bu filmde ürkmemek elde değil.

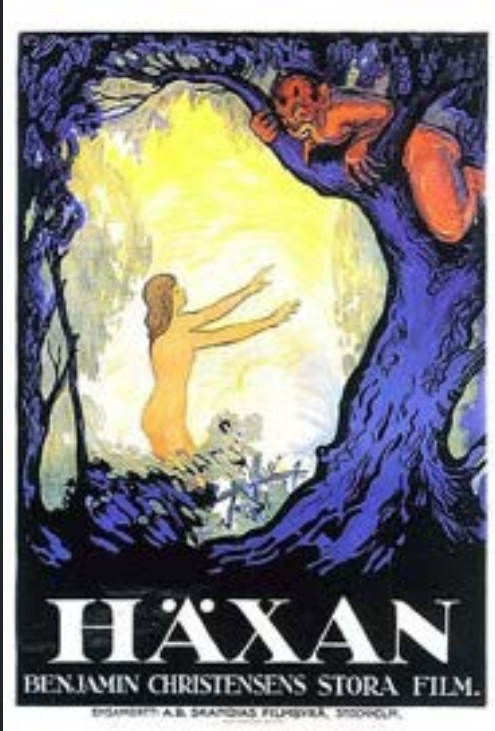

Yine bir başka popüler filmimiz ise Robert Eggers'in 2015 yapımı *The Witch* filmi. Doğanın yarattığı korkunun yanı sıra dini ve batıl inançların da ne kadar korkunç olabileceğini gösteren bir film. Bizce bu listenin en iyi filmi kendisi.

Yine spiritüel öğelerle doğayı birleştiren fakat *The Witch*'ten daha az bilinen başka bir korku filmimiz ise *The Wind*. Çok başarılı bir yapım olmasa da bu tür filmlerin hepsini izlediyseniz bu filme de bir göz atmak isteyebilirsiniz.

Hagazussa ise bu türde daha popüler olmayı hak eden filmlerden biri. Filmde neredeyse hiçbir şey olmamasına rağmen sadece atmosferi izleyiciyi germeye yetiyor. Paganistik öğelere sahip bu film Cadılar Bayramı temasına oldukça uyuyor.

Paganizmden bahsetmişken 1922 yapımı sessiz bir film olan *Häxan*'dan bahsetmemek olmaz. Bu türün atası sayılabilecek bu film de hak ettiği üne sahip değil. Ama siz bu filmi izlemiş olarak evrendeki en havalı korku filmi izleyicilerinden olabilirsiniz :)

SANGRIA ekibi size korku dolu bir Cadılar Bayramı diler!

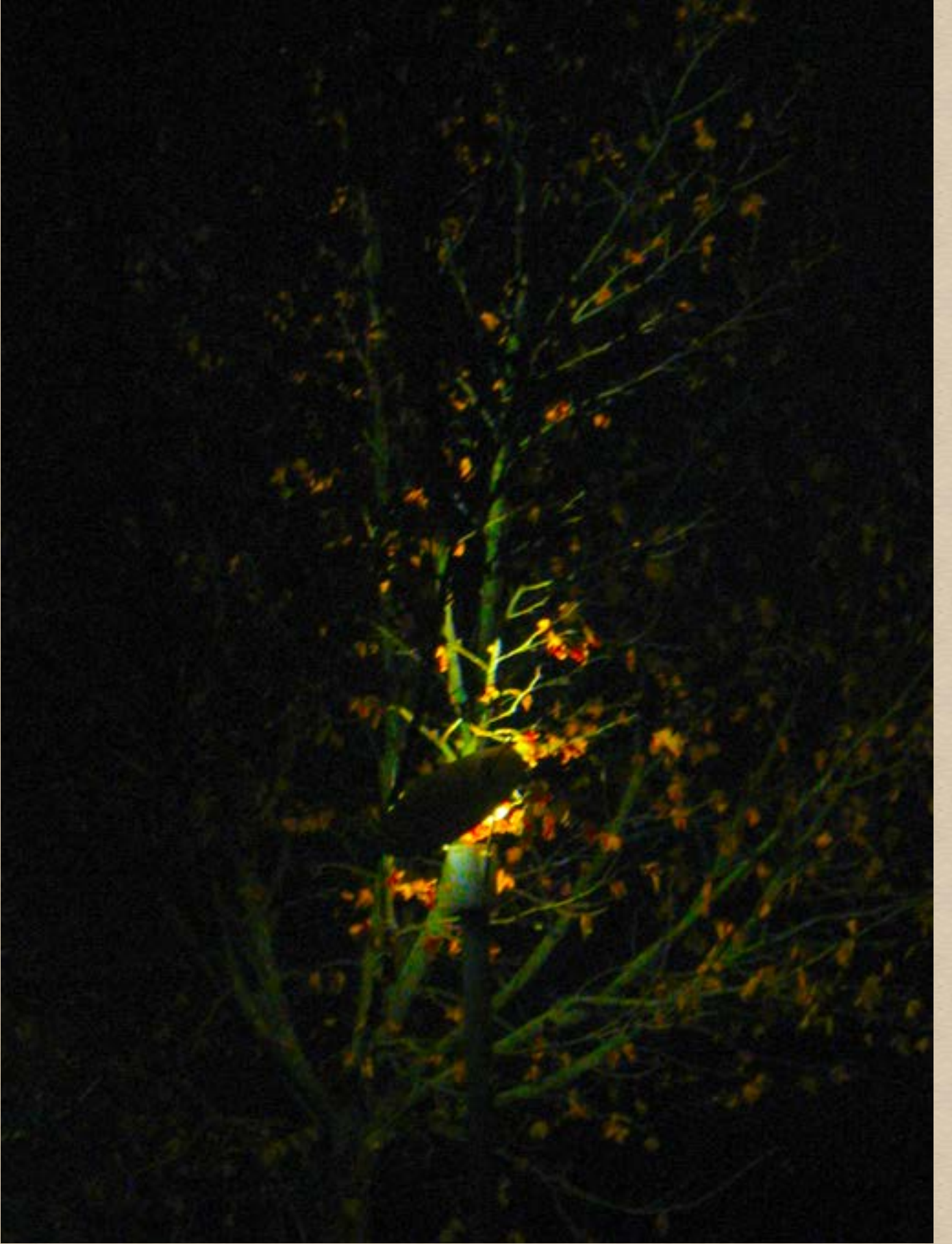
İlbey Efe Taşabatlı

Bilinmeyene Hasret

İzmir'in Renkleri

Silik Sonbahar Geceleri

Doğa Kılınç

Akarca, 23 Temmuz 2025

Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Atatürk ve Sanatın İnşası

Ekin Taşbilek

Sonbahar herkes için farklı bir anlam taşır; kimi için bereketli yağmurların, kimi için yazın vedasının mevsimidir. Bizim içinse sonbahar, 10 Kasım'da Mustafa Kemal Atatürk'ü bir kez daha anmakla ayrı bir derinlik kazanır. Atatürk, sanatın bir milletin kültür damarlarını besleyen en güçlü kaynak olduğuna inanıyordu. Onun "Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir." sözü yalnızca bir öğüt değil, Cumhuriyet'in kültür politikalarının yolunu aydınlatan bir pusula oldu.

Sanatın Kurumsal Temelleri

Cumhuriyet'in ilk yıllarında en önemli meselelerden biri sanatın kurumsal bir çatıya kavuşmasıydı. 1924'te kurulan Musiki Muallim Mektebi, yalnızca Batı müziğini Türkiye'ye taşıyan bir okul değil, aynı zamanda gelecekteki Ankara Devlet Konservatuarı'nın ilk adımıydı. Bu kurumdan yetişen genç sanatçılar, Cumhuriyet'in sesini notalara döktüler.

"Alp Kazım Paşa'ya (TBMM Başkanı Kazım Özalp) sunulmak üzere hazırlanmış fotoğraf albümü" Cemal İksel <https://libdigitalcollections.ku.edu.tr/digital/collection/FKA/id/5480>

1934'te açılan Milli Musiki ve Temsil Akademisi; tiyatro, opera ve bale gibi sahne sanatlarında modernleşmenin öncüsü oldu. Ardından, 1936'da yabancı uzmanların desteğiyle kurulan Ankara Devlet Konservatuarı, Ahmet Adnan Saygun'dan Ulvi Cemal Erkin'e kadar pek çok besteciye yuva oldu. Böylece Cumhuri-

yet'in sanat anlayışı, yalnızca Batı'dan "öğrenmekle" kalmadı; kendi özgün üretimlerini de ortaya koymaya başladı.

Müzik

Atatürk için müzik, toplumun ortak duygusunu ifade eden bir dildi. 1926'dan itibaren Anadolu'nun dört bir yanında halk ezgileri derlenerek notaya alındı. Bu ezgiler, Batı armonisiyle işlenip yeni bir kimlik kazandı. Böylece yerel geleneklerle evrensel sanat anlayışı arasında güçlü bir köprü kuruldu.

<http://www.medyagunebkiz.com/db/fotoqaleri/248.a.say->

1934'te Ahmet Adnan Saygun'un sahneye koyduğu Özsoy Operası, Türkiye'nin ilk operası olarak tarihe geçti. Hem Batı formunu taşıyor hem de Türk mitolojisinden besleniyordu. Bu eser, Atatürk'ün sanat vizyonunun özünü yansıtır: köklerden kopmadan evrensele açılmak.

Resim ve Heykel

Osmanlı'da çoğu kez dini sebeplerle sınırlı kalan heykel sanatı, Cumhuriyet'le birlikte kamusal alanın bir parçası oldu. Avusturyalı sanatçı Heinrich Krippel'in yaptığı Sarayburnu Atatürk Anıtı (1926) ve Pietro Canonica'nın imzasını taşıyan Taksim Cumhuriyet Anıtı (1928), yeni Türkiye'nin hafızasına kazındı.

Aynı dönemde Güzel Sanatlar Akademisi güçlendirildi, genç ressamlar Avrupa'ya gönderildi. 1930'lardan itibaren açılan Halkevleri'nde sergiler düzenlendi. Böylece resim ve heykel, yalnızca büyük şehirlerde değil, Anadolu'nun kasaba ve köylerinde de halkla buluşmaya başladı.

Taksim Cumhuriyet Anıtı

Tiyatro ve Edebiyat

1928'deki Harf İnkılabı ve 1932'de kurulan Türk Dil Kurumu, edebiyatın halka ulaşmasını kolaylaştırdı. Dilin sadeleşmesiyle birlikte edebiyat, artık daha geniş kitlelerin sesi haline geldi. Halkevleri'nin sahnelerinde sergilenen tiyatro oyunları, Anadolu'da yaşayan halkı modern sahne sanatlarıyla tanıştırdı.

Tiyatro araştırmacısı Sevda Şener, bu dönemin tiyatrosunun yalnızca sahnede değil, yurttaşlık bilincinin inşasında da rol oynadığını söyler. Aynı yıllarda edebiyat

dünyasında Yakup Kadri, Halide Edip, Nazım Hikmet, Faruk Nafiz gibi yazarlar ve şairler, Cumhuriyet'in yeni ruhunu eserlerinde dile getirdiler.

Halkevleri

1932'de açılan Halkevleri, Atatürk'ün sanat anlayışının en somut göstergelerindendi. Buralarda konserler verildi, tiyatro oyunları sahnelendi, sergiler açıldı, konferanslar düzenlendi. Sanat artık yalnızca İstanbul ve Ankara'da yaşayanların değil, Anadolu'nun dört bir yanında halkın günlük hayatına giren bir unsur oldu.

Atatürk'ün sanat vizyonu, yalnızca Batı'dan alınmış bir modernleşme hamlesi değil; aynı zamanda bir kültür devrimi idi. Bu devrim sayesinde Türkiye, hem evrensel sanat formlarını benimsemiş hem de kendi yerel kültürünü yeniden yorumlamıştır. Bugün konser salonlarımızda, tiyatro sahnelerimizde, meydanlarımızdaki heykellerde ve kitap raflarımızda hâlâ bu devrimci ruhun izlerini görebiliyoruz.

1932 yılında Ankara Halkevi olarak hizmet veren günümüzde ise Devlet Resim ve Heykel Müzesi olarak kullanılan bina.

Kaynakça

- Afet İnan, "Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler", Türk Tarih Kurumu Yayınları.
Ahmet Adnan Saygun, "Atatürk ve Musiki", Pan Yayıncılık.
Filiz Ali, "Müzik ve Cumhuriyet", Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
Sevda Şener, "Cumhuriyet Dönemi Türk Tiyatrosu Tarihi", Dost Kitabevi.
İrvin Cemil Schick, "Atatürk ve Modernleşme", İletişim Yayınları.
"Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri" (Cilt I-III), Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
Gönül Paçacı, "Cumhuriyet Dönemi Müzik Politikaları", Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Derlemeleri.

Sade ve Şık: 2025 Sonbaharı

Haticce Darı

Moda dünyasının (ya da sadece benim) en sevdiği mevsim olan sonbahara girmiş bulunmaktayız. Her sayıda olduğu gibi bu sayımızda da bu mevsimi en şık nasıl geçirebileceğimizi tartışacağız. Bunun için bu yılın sonbahar trendleri nelermiş öğrenmemiz gerekiyor.

Öncelikle bu yıl, geçen yılın aksine, daha çok sadelikten yana. Geçen yıldan hatırladığımız göz alıcı takılar bu yıl popülerliklerini kaybetmişe benziyorlar. Sade ve kaliteli parçalar yani “sessiz lüks” akımı yeniden popülerlik kazanmış. Ayrıca kahverengi bu mevsimin rengi, neredeyse her yıl olduğu gibi.

Bu yıl en çok karşılaştığım parça *blazer* ceketler. Sade ve şık parçalar oluşları bu yıl neden bu kadar popüler olduklarını açıklıyor olabilir.

Bu sezon oldukça popüler olan bir diğer parça ise *Ralph Lauren* tarzı sade ve üste oturan bluzlar.

Diz boyu etekler de bu sezonun popüler parçalarından.

Ayakkabı olarak ise topuklu çizmeler kombinlerin şık tamamlayıcılarından.

Son olarak aksesuar seçimlerimizi büyük deri çantalar oluşturuyor.

Oldukça sade ve şık parçaların trend olduğu bu sezonda giydiğiniz her şey zamansız parçalar kategorisine girdiğinden gönlünüzce alışveriş yapabilirsiniz. Bir sonraki sayımızda görüşmek üzere!

Evden Yemek Getirme Alışkanlığı: Doyuruculuk, Zevk ve Ergonomi

Bahar Kaya

2025'in sonuna yaklaşırken, yeni bir dönemin başlaması ve yazın bitişiyle birlikte ben de kendime bazı hedefler koydum. Bunlardan biri de geçen yıldan beri sürdürmeye çalıştığım bir alışkanlık: evden yemek getirmek.

Öğrenciyken ya da çalışırken kendi yemeğinizi hazırlayıp yanınıza almak hem sağlıklı hem de ekonomik bir seçenek. Ne yediğinizi bilmek insanı iyi hissettirirken, her gün dışarıdan yemek zorunda kalmamak da bütçeyi hafifletiyor.

Eğer siz de evden yemek getirmek ve daha da önemlisi bunu sürdürülebilir bir alışkanlık haline getirmek istiyorsanız şu üç kritik ölçüte dikkat etmeniz yeterli: doyuruculuk, zevk ve ergonomi.

1. *Doyuruculuk*

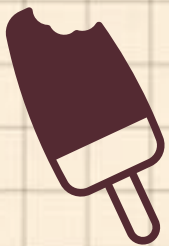
Bir öğünün sizi uzun süre tok tutması için protein ve lif şart. Mercimek, nohut, fasulye gibi bakliyatlar; buğday, bulgur, yulaf gibi tahıllar lif açısından zengin olduğu gibi protein oranları da hatırı sayılır derecede yüksektir. Haşlanmış ya da ızgara tavuk, köfte, konserve ton balığı ve yumurta ise yanınızda taşıması kolay protein kaynakları olacaktır.

Protein kaynağı olarak süt ürünlerini de unutmamakta fayda var. Süt, yoğurt, çeşit çeşit peynir, kefir ve ayran hem yemeklerin yanında tüketildiğinde hem de tariflerin içinde kullanıldığında çok daha uzun süren bir tokluk sağlar.

Protein ve lif kaynaklarınızı sağlama aldıktan sonra, birinci adımı çoktan tamamlamışsınız demektir. Hazırladığınız öğünde sizi doyuracak kadar protein kaynağı bulunduğundan eminseniz ikinci aşamaya geçme zamanı.

2. *Zevk*

Evden yemek getirme alışkanlığının sürdürülebilir olması için sadece tok tutması yetmez, aynı zamanda lezzetli ve keyifli olması gerekir.

Dışarıdan istediğinizi sipariş edebileceğiniz bir ortamda evden getirdiğiniz yemeği yemek için sizi yeterince cezbedecek bir öğün hazırlamak gerekir. Yoksa boşu boşuna birkaç defa yemek taşıyıp bir noktadan sonra uğraşmayı bırakmak kaçınılmazdır.

Hazırladığınız öğünün zevkli olması aslında tamamen sizin tercihlerinize göre olacaktır. Birkaç gün üst üste aynı ya da benzer yemekler yemeği sevmiyorsanız buna dikkat etmek, her öğününüzde tatlı ya da tuzlu sevdiğiniz bir atıştırmalığı eklemek, sevdiğiniz bir içeceği çantanıza atmak gibi küçük adımlar bu maddeyi gerçekleştirerek alışkanlığınızın kalıcı olmasını sağlayacaktır.

3. Ergonomi

Ergonomi derken kast ettiğim şey aslında biraz geniş kapsamlı: Yemeği saklama ve taşıma, ekonomik bir öğün hazırlama ve evden yemek götürmeyi sistematik bir hale getirmek gibi başlıkları içinde barındırıyor.

Öncelikle bu kadar yemeği yanınızda taşıma biçiminiz, evden yemek getirmenin en önemli aşaması. Çeşitli saklama ve taşıma yöntemleri hazırladığınız yemeğe göre değişecektir.

Yemek kaplarına geçmeden önce ilk önerim, bir yemek çantası edinmeniz olacak. Atıştırmalıklarınızı, çay ya da kahve termosunuzu, hazırladığınız öğünü, su şişenizi ve peçeteden çatal bıçığa kadar yemekle ilgili tüm eşyalarınızı tek bir çantada toplamak her zaman daha güvenlidir. Böylece yanınızdaki diğer eşyaların yemeğinizi ezmesi ya da sıkıştırması önlenmiş olur. Ayrıca olası bir kazaya karşı çantanız ve eşyalarınızın kirlenmesini engellersiniz. Laptopunuza dökülecek bir kahve ya da kitaplarınızı mahvedecek bir sos, ayrı bir çantada taşındığında sizi büyük bir stresten kurtarır. Bu çanta, alüminyum kaplamalı ısı yalıtımlı bir beslenme çantası olabileceği gibi, yıkaması kolay ve hafif bir bez çanta da olabilir. Çantanızı hazırladıysanız artık yemek kaplarına geçebiliriz.

Salata gibi soslu yiyecekler ya da sulu yemekler için kavanoz kapaklı bir kap kullanmak oldukça elverişli. Çünkü en vakumlu yemek kabına da sahip olsanız yemeğin suyu, yulafın sütü, salatanın sosu akabilir. Kavanoz kapaklı herhangi bir kap satın alabilir ya da benim gibi evde bulunan boş kavanozları kullanabilirsiniz.

Isı koruyucu yemek kapları özellikle sıcak havalarda bozulmaya yatkın ürünler için çok mantıklı olsa da şirin tasarımlarına rağmen almak için biraz beklemenizi tavsiye ederim. Fiyatları çok yüksek olduğu gibi bu tarz kutular almadan da öğünlerinizi yanınızda taşıyabilirsiniz. Ne olursa olsun ben ısı koruyucu bir kap kullanmak istiyorum derseniz de normalde içecekleriniz için kullandığınız bir termosu bu iş

için kullanabilirsiniz. Böylece bu tarz bir kabı kullanıp kullanmayacağınızı anlayana kadar para harcamamış olursunuz.

Peki işin ekonomik boyutu? Evden yemek getirmek dışarıdan yemek yemeye kıyasla çok daha uygun fiyatlı olabilecek bir opsiyon. Bunu bu şekilde tutabilmek de önemli noktalardan biri. Yediğiniz şeyi seve seve tüketmek önemli ama bunu mevsim sebzeleri ve evdeki malzemeler ile hazırlarsanız, dışarıda yiyeceğiniz bir yemekten çok daha uygun fiyata lezzetli bir yemek yiyebilirsiniz.

Evinizdeki malzemelere hakim olmak bu hususta çok önemli. Yapacağınız yemekleri planlayıp ona göre alışveriş yapmak, bu doğrultuda da aldıklarınızı unutmadan, onlar bozulmadan yemek yapmak da kendi içinde bir sanat aslında. Bir gün dolabı açtığınızda tarihi geçmiş meyveli yoğurt ile bakışmak, küflenmiş sebzeleri çöpe atmak hiçbir zaman güzel bir his değildir.

Son olarak da hazırlık aşamasına değinmek istiyorum. Bazı öğünler bir gece önceden hazırlayıp dolaba kaldırılacak tariflerden oluşacaktır ama bunu her gün yapmak sizi bir süre sonra bunaltabilir. Bu yüzden hazırlığınızı önceden yapmak hayat kurtarıcıdır. Benim işime yaramış olan birkaç tüyoyu sizlerle paylaşacağım:

- Aldığınız bakliyatları önceden haşlayıp buzluğa atmak size fazladan 20 dk kazandırır. Her türlü yemeğe istediğiniz bakliyatı eklemeye hazır olursunuz.
- Eğer yulaf hazırlayacaksanız, bir gece önceden yulafınızı ve diğer malzemeleri hazırlarsanız sabah sadece çantanıza atıp çıkabilirsiniz. Unutmuş olsanız bile sorun değil; çünkü yulaf ezmesi en sade haliyle bile hem lezzetli hem de pratiktir. Sabah hazırlarsanız bile öğle için hazır olur.
- Hafta sonu toplu yemek hazırlayıp porsiyonlara ayırarak hem öğle hem de akşam için kolayca erişebileceğiniz öğünler elde edebilirsiniz.
- Tatlı ya da tuzlu kek ve kurabiyeler haftanın başında hazırlandığında hafta içi boyunca tüketiminize hazır olur.

Ben son bir senedir evden yemek getirme alışkanlığı kazanmak için bu tüyoları öğrendiğince uygulamaya çalışıyorum. Umuyorum ki bu yazı da siz okuyucularımızın işine yarar. Daha fazla mutfak bilgisi ve tarif için Sangria Dergi'nin mutfak köşesini takip etmeye devam edin!

Tavsiyeler

Sangria dergisinin amaçlarından biri de, sanatın her alanından sanatçılar ve eserler hakkında bilgi yaymak. Derginin bu sayfasını da siz değerli okuyucularımız için birkaç öneri niteliğinde değerlendirebilirsiniz. Bütün bu değerli sanatçıları sizin de bizler kadar seveceğinizi ve takdir edeceğinizi umuyoruz.

Sabine Yıldız'ın, hayatı en gerçekçi ve çıplak haliyle yansıtan eserlerine ulaşmak için yandaki linki inceleyebilirsiniz.

https://www.instagram.com/sabine_yildiz?igsh=MXVlajFodTdkeG41OA%3D%3D

Kist, Ankara merkezli bir müzik grubu, rock müzikte yeni bir ses arıyorsanız incelemenizi ve canlı performanslarını da kaçırmamak adına takipte kalmanızı şiddetle tavsiye ediyoruz.

<https://www.instagram.com/kist.music?igsh=MXd6M3BoejJ1N25oZg==>

<https://open.spotify.com/artist/5bgbFOkPCLOAelQdiQiPcR?si=v d8OeRsRS4SYvM8EhoV7cg&nd=1&dlsi=81e4f2b99c15420e>

<https://music.apple.com/tr/artist/kist/767219742>

https://music.youtube.com/playlist?list=OLAK5uy_kDLyRq0Jm-D9yLbJHfKnTfiAdQyR1RSab4

Yaren İleri, genç bir tasarımcı olmanın yanında sıradışı eserlerini de paylaşıyor, göz atarsanız beğeneceğinize eminiz.

<https://www.instagram.com/yareniileri?igsh=NXBveXFsbHB-weTJm>

Deniz Yıldız'ın oldukça karakteristik ve özgün eserlerine ulaşmak için aşağıdaki linki kullanabilirsiniz.

https://www.instagram.com/donnis_lane?igsh=MXZqcjN0djFxenZiNA==

İstanbul çıkışlı HAZE! bir modern rock grubu. Hem şarkılarına bu linklerden ulaşabilir hem de sosyal medyalarından canlı performanslarını takip edebilirsiniz!

<https://open.spotify.com/artist/3L0XBqslF2LVbq2WXxDfIT?si=hoCfPcgGQnCTEPVFDotgFw>

<https://www.instagram.com/hazecanli?igsh=MXcxdnU2aWhwejZidg==>

<https://music.apple.com/tr/artist/haze/1812228126?l=tr>

Teşekkürler

Sayımızın son sayfasına ulaştınız fakat bu sayfaların bir araya getirilmesinde özellikle teşekkür etmek istediğimiz birkaç isim daha var. Öncelikle kapak tasarımı ve sayfa içi illüstrasyonları için **Yaren İleri**'ye, logo tasarımı için **Deniz Yıldız**'a, dergi mizanpajı için **Ekin Taşbilek**'e, editörlüğü için **Hatice Darı**'ya ve koordinasyon için **Bahar Kaya**'ya sonsuz teşekkürlerimizi iletiyoruz. Bizlere iletilen sayfaların bir anlam kazanıp, dergi niteliğine getirilmesindeki emekleriniz için minnettarız. Ayrıca bu sayfaları boş bırakmadığınız, dergimize renk kattığınız için sevgili yazarlarımıza da tekrardan teşekkür ediyoruz. Son olarak siz değerli okuyuculara, dergimizi okuyup buraya kadar geldiğiniz için teşekkürler. Bir sonraki sayıda görüşmek dileğiyle.

Sangria Dergi

